

TEK EBEVEYNLİ AİLELERDE FİNANSAL SIKINTI VE FONKSİYONLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ayfer AYDINER BOYLU*

Öz

Bu çalışmanın amacı, tek ebeveynli ailelerde finansal sıkıntı üzerinde etkili olan faktörlerin yanı sıra finansal sıkıntı ve fonksiyonlar arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Çalışmanın örneklemini, Hacettepe Üniversite'sinde çalışan ve tek ebeveyn olan bireyler oluşturmaktadır (n=119). Bu çalışmada Finansal Sıkıntı/Finansal Refah Ölçeği (IFDFW) ve McMaster Aile Değerlendirme Ölçeğinin (FAD) yanı sıra ebeveynin yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, tek ebeveyn olarak yaşama süresi, ailenin aylık gelir düzeyi, gelir düzeyinden memnun olma durumu, ailedeki kişi ve çocuk sayısı gibi sosyo-ekonomik değişkenler de kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları finansal sıkıntı ile genel fonksiyonlar arasında korelasyon olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Aile, tek ebeveynli aile, finansal sıkıntı, genel fonksiyonlar.

Abstract

Investigation of the Relationship between Financial Distress and Functions in Single Parent Families

The purpose of this study is to explore the factors affecting the financial distress as well as the relationship between financial distress and functions in single parent families. Participants of this study consisted of single parent employees at Hacettepe University in Ankara, Turkey (n=119). In this research, InCharge Financial Distress/Financial Well-Being Scale (IFDFW) and McMaster Family Assessment Device (FAD) used as well as the socio-economic data such as age, gender, level of education, the duration of living as a single parent, level of monthly income, state of being satisfied with the level of income, and number of family members and children. Single parent families experienced financial distress as a result of the study were significantly correlated with the general functions.

Keywords: Family, single parent family, financial distress, general functions.

---

*Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Aile ve Tüketici Bölümü, 06800, Beytepe-ANKARA,
ayfer_boylu@hotmail.com

GİRİŞ

Çeşitli sosyal, ekonomik, psikolojik ve biyolojik etkenlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan aile kurumu günümüzde gerek yapı gerekse fonksiyonları yönünden içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullara bağlı olarak bazı değişimlere uğramaktadır. Bu değişimler bazen aile kurumunun çözülmesi ya da son bulması biçiminde olabilmektedir. Bu değişimlerin sonuçlarından biri de tek ebeveynli ailelerdir (Bianchi, 1995: 71; Ihinger-Tallman, 1986: 216; Townley *vd.*, 1991: 16).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2012) verileri; ölüm, ayrılık ve boşanma gibi nedenlerle yalnız kalan bir ebeveyn ve ona bağımlı çocuk veya çocuklardan oluşan aile olarak tanımlanan tek ebeveynli ailelerin sayısının arttığına ve boşanma olgusunun toplumsal yaşamda giderek daha sık görüldüğüne işaret etmektedir.

Tek ebeveynli olsun yada olmasın ailenin üyelerine karşı yerine getirmek zorunda olduğu bazı fonksiyonları vardır. Ailenin fonksiyonları pekçok yazar tarafından ele alınmıştır. Ogburn, ailenin yedi fonksiyonu üzerinde durmuştur. Bunlar, ekonomik ihtiyaçları karşılamak, statü sağlamak, çocukların eğitimini planlamak, dini eğitimi vermek, boş zaman faaliyetlerini gerçekleştirmek, aile üyelerinin birbirini koruması ve karşılıklı sevgi ortamı yaratmak gibi fonksiyonlardır (Ogburn, 1963: 467; Nye, Berardo, 1973: 7). Ackerman (1958: 16) ise tüm bu genel fonksiyonları biyolojik, sosyolojik, psikolojik, ekonomik olmak üzere genel başlıklar altında toplayarak daha kapsamlı bir şekilde ifade etmiştir.

Lewis, Beavers, Gosselt ve Philips işlevlerini beklenen düzeyde yerine getiren aileleri fonksiyonel aileler, aile içi iletişimin bozuk olması nedeniyle işlevlerini yerine getiremeyen aileleri de fonksiyonel olmayan aileler olarak tanımlamışlardır (Andrews, 1979: 170). Fonksiyonel ve fonksiyonel olmayan ailelerin özellikleri genel olarak değerlendirildiğinde fonksiyonel aile "sağlıklı", fonksiyonel olmayan yani işlevlerini beklenen düzeyde yerine getiremeyen aile de "sağlıksız" aile olarak tanımlanabilmektedir.

Epstein *vd.*, (1983: 171), sorunlarını biraraya gelerek çözebilen, birbirine duygusal olarak bağlı ve özgürlüklerini önlemeyecek şekilde ilgili, herkesin kendinden beklenen rolü etkili bir biçimde yerine getirebildiği, birbirlerinin davranışlarını aşırıya kaçmayacak şekilde kontrol edebilen ve aralarında açık, rahat ve dolaysız bir iletişim bulunan aileleri, işlevlerini yerine getirebilen sağlıklı aileler olarak tanımlamaktadırlar.

İletişim işlevinin ve kişiler arası ilişkilerin bozuk olduğu ve kurallara aşırı bağlı olduğu, rollerin kişilerin üzerine zorla yüklendiği, üyelerin birbirleriyle az konuştuğu ve açık bir iletişim içinde olmadığı, aileyi ilgilendiren konulara birlikte çözüm aranmadığı, üyelerin birbirlerine gerçek bir yakınlık duymadığı ve olumsuz duygular beslediği aileler ise sağlıksızdır (Bulut , 1993: 11).

Literatürde aile fonksiyonlarının sağlıklı veya sağlıksız yönde oluşu üzerinde bazı etmenlerin rol oynayabileceği üzerinde durulmaktadır (Fişek 1992; Bulut 1993; Duyan 1996). Bu etmenleri demografik sosyal ve ekonomik olmak üzere sıralamak mümkündür.

Ailenin ekonomik nitelikleri aile fonksiyonlarını doğrudan etkileyen etmenlerdendir. Finansal sıkıntının aile fonksiyonlarını engellediği araştırmacılar tarafından da kabul edilmektedir (Rubin, 1994; Mills *vd.*, 1992; Pearlin, Schooler, 1978; Voydanoff, 1984). Ailenin ekonomik işlevlerini yerine getirirken başarılı veya başarısız olması aile işlevlerinin sağlıklı veya sağlıksız olmasını etkilemektedir. Ailenin çeşitli ekonomik gereksinimleri olmakta ve önemli fonksiyonlarından birinin bunları zamanında ve yeterince karşılamak olduğu bilinmektedir. Ancak, aileler bazen bilgi eksikliği veya içinde yaşadıkları dönemin özelliklerinin farkında olmama, çoğu zaman da ekonomik yetersizlikler nedeniyle bunları karşılayamamaktadır (Güven, 1991: 158-163; Duyan, 2000: 24).

Nitekim ekonomik kaynaklar aile kaynaklarının önemli bir parçası olup yeniden yapılanma ve adaptasyonda en belirgin etkiye sahip olabilecek kaynaklardır. Özellikle tek ebeveynli ailelerin yeni duruma adaptasyonunu, refahını dolayısıyla fonksiyonlarını başarılı bir şekilde yerine getirmesinde güçlü bir belirleyici olduğu birçok çalışmadan açık olarak anlaşılmaktadır (Ihinger-Tallman, 1986: 219).

Ancak finansal sıkıntılar, gerek kadın gerek erkek olsun tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları ortak sorunlar arasında öncelik taşımaktadır (Sanik, Mauldin, 1986: 53; Şentürk, 2006). Literatürde, tek ebeveynliğin diğer etkenlerden bağımsız olarak yoksulluğa neden olduğunu dolayısıyla bu ailelerin finansal sıkıntılar yaşamaya daha yatkın olduklarını iddia eden çalışmalar da mevcuttur (Bernheim, Scholz,1993; Carney, Gale, 1999; Goldberg, 1990; Kitson, Morgan, 1990; Lee *vd.*, 1999; Lino, 1995; Norton, Glick, 1986; Oliver, Shapiro, 1995; Schmidt, 2004; Winchester, 1990; Wolff, 2001; Anderson, 2003; Lokshin, Popkin, 1999).

Finansal sıkıntı; bir kişinin genel finansal refahına ilişkin, zihinsel veya fiziksel rahatsızlıkları gibi, göstermiş oldukları tepkiler olarak tanımlanabilir. Finansal sıkıntı bir kişinin ekonomik kaynaklarını yönetme (gelir ve tasarruflar

gibi), faturaları ödeme, borçları ödeme, istek ve ihtiyaçları karşılayabilmeye ilişkin algılarını içermektedir (O'Neill *vd.*, 2006: 458).

Garman *vd.*, (2004: 136) finansal sıkıntıyı, finansal sorunlara ilişkin kaygı ve endişeleri içeren yoğun bir fiziksel yada zihinsel gerginlik durumu olarak tanımlamaktadır. Finansal sıkıntı kısa bir zaman sürebilir ya da kalıcı bir durum haline gelebilir. Prawitz ve arkadaşları (2006: 36) ise subjektif bir olgu olan finansal sıkıntıyı, bireyin mevcut finansal durumuna yönelik tepkileri ve algıları olarak tanımlamaktadır.

Finansal sıkıntının düşük gelir düzeyine eşit olduğu kabul edilmektedir. Ancak gelir düzeyi yüksek bir bireyin finansal sıkıntı düzeyi de yüksek olabilir (Prawitz *vd.*, 2006: 35). Bir başka ifade ile finansal sıkıntı, yalnızca gelir düzeyi ile değil, gelirin ihtiyaçları karşılama düzeyi ile de ilgilidir (Danes, Rettig, 1995: 70). Finansal sıkıntı, sadece gelirin yeterliliğini değil, genel finansal koşullara ilişkin algı ve tepkileri içermesi bakımından finansal stresten biraz farklıdır.

İnsan için toplumsal hayat ne kadar önemli ve gerekli ise bir toplum içinde o toplumun çekirdeğini oluşturan aile kurumu o kadar hayati bir öneme sahiptir. Ailenin, toplumlarda kültürel kimliğin, insani değerlerin ve tarihi sürekliliğin koruyucusu ve aktarıcısı olan evrensel bir kurum olması önemini vazgeçilmez bir hale getirmektedir. Aile kurumunun önemi, niteliği gereği üstlendiği fonksiyonlarda ve bunların aile dışında başka bir kurum tarafından aile kadar başarılı ve istikrarlı bir şekilde yerine getirilemeyişindedir. Başka bir ifade ile aile, niteliği ve fonksiyonlarıyla toplumda yeri doldurulmayacak bir kurumdur. Ailelerin özellikle tek ebeveynli ailelerin genel fonksiyonları üzerinde içinde buldukları ekonomik koşullar dolayısıyla finansal sıkıntılar son derece önem taşımaktadır. Bu nedenle bu çalışma, finansal sıkıntının tek ebeveynli ailelerin genel fonksiyonları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır ve yürütülmüştür.

Tek ebeveynli ailelere ilişkin Türkiye'de yapılmış çalışmalar; daha çok tek ebeveyn olmanın, özellikle de boşanmanın çocuk ve çocuk ebeveyn ilişkisi açısından olumsuz yönleri, tek ebeveynli ailede büyüyen çocuğun eğitim hayatı, akademik başarı düzeyi, psikolojisi ve sosyal ilişkileri vb. konulara (Alikaşifoğlu, 2008; Serin, Öztürk, 2007; Şentürk, 2006; Şirvanlı, 1999; Şirvanlı, 2003; Toksoy 2005; Yıldız, 2004; Yılmaz, 1998;), yurt dışında yapılmış çalışmalar ise; tek ebeveynlerin yaşadıkları depresif ve sosyal sorunlar, üstlendikleri roller, çocuklarının sosyal refahı ve ev işlerinin paylaşımı konularında yoğunlaşmaktadır (Amato, 2000; Bartz, Witcher, 1978; Keshet, Rosenthal, 1978; Kitson, Morgan, 1990; Lino, 1995; Mendes, 1976; Zioli-Guest, 2009). Ancak gerek Türkiye'de gerek yurtdışında yapılan çalışmalarda tek

ebeveynli ailelerde finansal sıkıntının genel aile fonksiyonları üzerindeki etkisinin doğrudan incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan bu çalışma bu ilişkiyi inceleyen ilk çalışma olması bakımından orjinaldir.

1. YÖNTEM

1.1. Örneklem

Araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Kampüsleri'nde çalışan tek ebeveynli aileler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınacak tek ebeveynli ailelere ulaşabilmeyi sağlamak amacıyla Hacettepe Üniversitesi Personel Müdürlüğü'nden alınan, üniversitede farklı hizmet sınıflarında görev yapan tek ebeveyn olan tüm personeli kapsayan listeden (Akademik, İdari, Teknik, Sağlık ve Yardımcı Sağlık, Yardımcı Personel) yararlanılmıştır. Liste her personelin adı, soyadı, çalıştığı bölüm, görev unvanı, hizmet sınıfı ve çocuk sayısına ilişkin bilgileri içermektedir. Hacettepe Üniversitesi Personel Müdürlüğü'nden alınan bu listeye göre araştırmanın evrenini 328 tek ebeveynli aile oluşturmaktadır. Herhangi bir örneklem seçilmeye gidilmemiş ve evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Personelin bir kısmının çalışmaya katılmayı reddetmesi, bir kısmına ise ulaşılabilmiş olması nedeniyle evrenin %36'sına (119 personel) ulaşılmıştır.

Ailelerde; ebeveyni kadın olan (%76.5), 35 yaş ve üzerinde olan (%72.2), yükseköğrenim mezunu olan (%50.4), genel idari hizmetler sınıfında çalışan (%42.9), tek çocuk sahibi olan (%64.7), aylık gelir düzeyi "2001-"3000 arasında olan (%41.2), 1-5 yıl arasında tek ebeveyn olarak yaşayan (50.4), evde yaşayan kişi sayısı 3 olan (%52.1), kiracı olan (%38.7) ve gelir düzeyinden memnun olmayan (%38.7) aileler önde gelmektedir (Tablo1).

Tablo 1. Ailelere İlişkin Bilgiler

	Sosyo-Ekonomik Özellikler	%
Cinsiyet	Kadın	76.5
	Erkek	23.5
Yaş	34 yaş ve altı	27.7
	35 - 44	36.1
	45 yaş ve üzeri	36.1
Hizmet Sınıfı	Akademik	18.5
	Genel idari hizmetler	42.9
	Teknik hizmetler	15.1
	Sağlık ve yardımcı sağlık hizmetleri	10.9
	Yardımcı hizmetler	12.6
Öğrenim Düzeyi	Orta öğrenim ve altı	27.7
	Yükseköğrenim	50.4
	Yükseköğrenim üstü	21.8
Aylık Gelir Düzeyi	~2000 ve altı	35.3
	~2001 - ~3000	41.2
	~3001 ve üzeri	23.5
Gelir Düzeyinden Memnun Olma Durumu	Memnunum	31.1
	Kararsızım	10.1
	Memnun değilim	38.7
	Hiç memnun değilim	20.2
Kişi Sayısı	2 kişi	32.8
	3 kişi	52.1
	4 kişi ve üzeri	15.1
Çocuk Sayısı	1	64.7
	2	30.3
	3	5.0
Konutun Mülkiyet Durumu	Ev sahibi	36.1
	Kiracı	38.7
	Başkasının evinde ücretsiz oturuyor	25.2
Tek Ebeveyn Olarak Yaşama Süresi	1 yıldan az	9.2
	1-5 yıl	50.4
	6-10 yıl	22.7
	10 yıldan fazla	17.6

1.2. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Ebeveynin cinsiyeti, yaşı, hizmet sınıfı, öğrenim düzeyi ve tek ebeveyn olarak yaşama süresi ile ailenin aylık gelir düzeyi ve gelir düzeyinden memnun olma durumu, evde yaşayan kişi sayısı, çocuk sayısı ve oturlan konutun mülkiyet durumuna ilişkin sosyo-ekonomik özellikleri belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır (Tablo 1).

Aile Değerlendirme Ölçeği-ADÖ (McMaster Family Assessment Device-FAD): Arastırma, tek ebeveynli ailelerin genel fonksiyonlarını değerlendirmek amacıyla Aile Değerlendirme Ölçeği'nin Genel Fonksiyonlar Alt Ölçeği Kullanılmıştır. ADÖ, A.B.D.'de Brown Üniversitesi ve Buttler Hastanesi tarafından Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiş olup, ailenin işlevlerini hangi konularda yerine getirebildiğini veya getiremediğini belirleyen bir ölçü aracıdır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Bulut tarafından yapılmıştır (Bulut, 1990: 6-8). "Genel Fonksiyonlar" (General Functions) Aile Değerlendirme Ölçeği'nin 7 alt ölçeğinden bir tanesidir. Bu alt ölçek; ölçeğin Problem Çözme (Problem Solving), İletişim (Communication), Roller (Roles), Duygusal Tepki Verebilme (Affective Responsiveness), Gereken İlgii Gösterme (Affective Involvement), Davranış Kontrolü (Behavior Control) boyutlarını kapsayacak şekilde bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Aile Değerlendirme Ölçeğini oluşturan maddelerde iki türlü ifade bulunmaktadır. Bunlar sağlıklı ve sağlıksız aile özelliğini gösteren ifadelerdir. Bazı maddelerde "Aynen Katılıyorum" seçeneği sağlıklı aile işlevini gösterdiği halde, diğerlerinde "Hiç Katılmıyorum" seçeneği sağlıklı göstergesi olmaktadır. Ölçek puanları 1 (sağlıklı) ile 4 (sağlıksız) arasında değişmekte ve hesaplanan puanlar 4 'e yaklaştıkça sağlıksızlığın arttığı yorumu yapılmaktadır. Teorik olarak, 2 ayırt edici puan olarak belirlenmiş, 2'nin altı sağlıklı, 2'nin üzeri sağlıksız aile işlevlerini göstermektedir (Bulut, 1990: 6-12). Türkiye örneklemini için McMaster Aile Değerlendirme Ölçeğinin Genel Fonksiyonlar Alt Ölçeği ortalama puanı 1.81'dir ($SD=.45$). Bu değer ailelerin genel fonksiyonlarının ortalamanın üzerinde sağlıklı olduğunu göstermektedir. Örnekleminiz için ölçek puanları 1-3.08 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .77 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin Türk toplumu için de geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Finansal Sıkıntı/Finansal Refah Ölçeği (The InCharge Financial Distress/Financial Well-Being Scale-IFDFW): Tek ebeveynli ailelerin finansal sıkıntılarını ölçmek amacıyla Finansal Sıkıntı/Finansal Refah Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek bireyin yüksek düzeyde finansal sıkıntıdan finansal sıkıntının olmamasına kadar finansal sıkıntıya ilişkin duygularını belirlemek amacıyla Virginia Tech Üniversitesi tarafından geliştirilmiştir. Ölçek finansal sıkıntının subjektif ölçümünü içeren 8 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan

sorulara verilen yanıtlar olumsuz (1) ve olumlu (10) arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanı 8 (her soru 1 puan) ve 80 (her soru 10 puan) arasında olabilir. Elde edilen toplam puanlar 8'e bölünerek ölçek puanları elde edilir. Ölçek puanları 1 (yüksek düzeyde finansal sıkıntı) ve 10 (finansal sıkıntı yok) arasında değişebilir. Yüksek ölçek puanları düşük düzeyde finansal sıkıntıyı göstermektedir. Prawitz ve arkadaşları (2006) ölçeğin iç tutarlılığını .96 olarak belirtmiştir. Türkiye örneklemini için Finansal Sıkıntı Ölçeği'nin ortalama puanı, ortalamanın üzerinde finansal sıkıntıyı gösteren 4.73'dür ($SD=2.19$). Örnekleminiz için ölçek puanları 1-9.5 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .95 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin Türk toplumu için de yüksek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

1.3. İşlem

Uygulama aşamasında veriler, ailelerde ebeveyn ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucu toplanmıştır. Uygulama aşaması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler "SPSS 16.0" yazılımı ile araştırmacılar tarafından işlenmiştir. Verilerin analizinde 119 ailenin verdikleri cevaplar bilgisayara aktarılmıştır. Veriler önce herhangi bir değişkene bağlı kalımsızın analize tabi tutulmuş ve toplam aile sayısı esas alınarak her bir soru için tanımlayıcı istatistikler olan mutlak (N) ve yüzde (%) değerleri gösteren frekans tabloları hazırlanmıştır.

Tek ebeveynli ailelerin finansal sıkıntıları üzerinde etkili olabileceği düşünülen ebeveynin cinsiyeti, yaşı, öğrenim düzeyi, tek ebeveyn olarak yaşama süresi, ailenin aylık gelir düzeyi, gelir düzeyinden memnun olma durumu, evde yaşayan kişi sayısı ve çocuk sayısı esas alınarak çapraz tablolar oluşturulmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların değerlendirilmesi, *Bağımsız Gruplar için t Testi*, *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* ve *Çift Yönlü Pearson Korelasyonu* ile yapılmıştır. Cinsiyet değişkeni ile ailelerin finansal sıkıntıları arasındaki ilişki *Bağımsız Gruplar için t Testi*, cinsiyet dışındaki değişkenler (ebeveynin yaşı, öğrenim düzeyi, tek ebeveyn olarak yaşama süresi, ailenin gelir düzeyi, gelir düzeyinden memnun olma durumu, evde yaşayan kişi sayısı ve çocuk sayısı) ile ailelerin finansal sıkıntıları arasındaki ilişki ise *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* ile incelenmiştir. Tek ebeveynli ailelerin finansal sıkıntıları ile genel fonksiyonları arasındaki ilişkiye *Çift Yönlü Pearson Korelasyonu* ile bakılmıştır.

2. BULGULAR

2.1. Ailelerin Finansal Sıkıntılarına İlişkin Bilgiler

Ailelerin finansal sıkıntıları; ebeveynin cinsiyeti, yaşı, öğrenim düzeyi, tek ebeveyn olarak yaşama süresi, ailenin aylık gelir düzeyi, gelir düzeyinden memnun olma durumu, evde yaşayan kişi sayısı ve çocuk sayısı açısından incelenmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi ailelerde, ebeveyni kadın olan, 35-44 yaş arasında olan, ortaöğrenim ve altı mezunu olan, 1 yıldan kısa süredir tek ebeveyn olarak yaşayan, aylık gelir düzeyi “2000 ve altında olan, gelir düzeyinden hiç memnun olmayan, evde yaşayan kişi sayısı 4 ve üzerinde olan ve çocuk sayısı 3 olan ailelerin finansal sıkıntılara ilişkin puan ortalamalarının diğer gruplardan daha düşük olduğu saptanmıştır. Finansal sıkıntılara ilişkin puan ortalamalarının düşük olması bu ailelerde finansal sıkıntıların daha fazla yaşandığını göstermektedir.

Tablo incelendiğinde; ailelerin finansal sıkıntıları ile ebeveynin öğrenim düzeyi ($F_{(2,118)}=28.95, p<.001$), ailenin aylık gelir düzeyi ($F_{(2,118)}=28.06, p<.001$), gelir düzeyinden memnun olma durumu ($F_{(3,118)}=50.96, p<.001$) ve çocuk sayısı ($F_{(2,118)}=4.08, p<.01$) arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan önemli olduğu, ailelerin finansal sıkıntıları ile ebeveynin cinsiyeti ($t= -0.42, p>.05$), yaşı ($F_{(2,118)}=0.69, p>.05$), tek ebeveyn olarak yaşama süresi ($F_{(3,118)}=0.59, p>.05$) ve evde yaşayan kişi sayısı ($F_{(2,118)}=0.38, p>.05$) arasındaki ilişkinin ise önemli olmadığı saptanmıştır.

Ailelerin finansal sıkıntıları ile istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olan sosyo-ekonomik değişkenlerin finansal sıkıntı ölçeğine ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde; ortaöğrenim ve altı mezunu olanların ($M=3.18$) yükseköğrenim ($M=4.68$) ile yükseköğrenim üstü mezunu ($M=6.80$) olanlara, aylık gelir düzeyi “2000 ve altında olanların ($M=3.36$), aylık gelir düzeyi “2001-“3000 arasında olanlar ile ($M=4.78$), “3001 ve üstü olanlara ($M=6.69$), gelir düzeyinden hiç memnun olmadığını belirtenlerin ($M=2.50$) memnun olmadığını ($M=4.01$) kararsız olduğunu ($M=5.13$) ve memnun olduğunu ($M=6.94$) belirtenlere, 3 çocuk sahibi olanların ($M=3.83$) 2 ($M=4.00$) ve tek çocuk ($M=5.14$) sahibi olanlara oranla konuya ilişkin aldıkları puan ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Ailelerin Sosyo-Ekonomik Değişkenlere Göre Finansal Sıkıntılara İlişkin Ortalama Değerleri ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi İçin T Testi ve Varyans Analizi Sonuçları

Sosyo-Ekonomik Değişkenler		Ort	SS	Test
Cinsiyet	Kadın	4.68	9.44	t= - 0.42
	Erkek	4.88	10.43	
Yaş	34 Yaş ve Altı	5.10	2.04	F= 0.69
	35-44 Yaş Arası	4.51	1.93	
	45 Yaş ve Üzeri	4.66	2.55	
Öğrenim Düzeyi	Orta Öğrenim ve Altı	3.18	1.50	F=28.95***
	Yüksek Öğrenim	4.68	1.90	
	Yüksek Öğrenim Üstü	6.80	1.94	
Aylık Gelir Düzeyi	" 2000 ve Altı	3.36	1.67	F=28.06***
	" 2001 - " 3000	4.78	1.83	
	" 3001 ve Üzeri	6.69	2.00	
Gelir Düzeyinden Memnun Olma Durumu	Memnunum	6.94	1.15	F=50.96***
	Kararsızım	5.13	1.54	
	Memnun değilim	4.01	1.81	
	Hiç memnun değilim	2.50	1.10	
Evde Yaşayan Kişi Sayısı	2 Kişi	4.89	2.33	F= 0.38
	3 Kişi	4.74	2.15	
	4 Kişi ve Üzeri	4.34	2.13	
Çocuk Sayısı	1	5.14	2.12	F= 4.08**
	2	4.00	2.17	
	3	3.83	2.26	
Tek Ebeveyn Olarak Yaşama Süresi	1 Yıldan Az	4.26	2.06	F= 0.59
	1-5 Yıl	4.83	2.17	
	6-10 Yıl	5.02	2.17	
	10 Yıldan Fazla	4.33	2.43	

** p<.01, *** p<.001

2.2. Ailelerin Finansal Sıkıntıları ile Genel Fonksiyonları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bilgiler

Bu bölümde; ailelerin finansal sıkıntıları ile genel fonksiyonları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ailelerin finansal sıkıntıları ile genel fonksiyonları arasında -0.39 düzeyinde ters yönlü (negatif) korelasyon olduğu görülmüştür ($p<0.01$) (Tablo 3).

Tablo 3. Ailelerin Finansal Sıkıntıları ile Genel Fonksiyonları Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		FAD
IFDFW	Korelasyon	-0.393**
	N	119

** $p<0.01$

3. TARTIŞMA

Çalışma sonuçları, ebeveyni kadın olan, 35-44 yaş arasında olan, ortaöğrenim ve altı mezunu olan, 1 yıldan kısa süredir tek ebeveyn olarak yaşayan, aylık gelir düzeyi "2000 ve altında olan, gelir düzeyinden hiç memnun olmayan, evde yaşayan kişi sayısı 4 ve üzerinde olan ve çocuk sayısı 3 olan ailelerde finansal sıkıntıların daha fazla yaşandığını göstermektedir.

Hao (1996: 283) tarafından çocuk sahibi ailelerin finansal refahlarının incelendiği çalışmada, ebeveynin yaşı ve öğrenim düzeyinin finansal refah ile doğrudan ilgili olduğu, yaş ve öğrenim düzeyi arttıkça finansal refahın da arttığı saptanmıştır.

Ailelerin finansal sıkıntıları ebeveynin öğrenim düzeyi ($p<.05$), ailenin aylık gelir düzeyi ($p<.05$), gelir düzeyinden memnun olma durumu ($p<.05$) ve çocuk sayısına göre ($p<.05$) istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Ortaöğrenim ve altı mezunu olanların finansal sıkıntıları yükseköğrenim ile yükseköğrenim üstü mezunu olanlara oranla, aylık gelir düzeyi "2000 ve altında olanların finansal sıkıntıları, aylık gelir düzeyi "2001-"3000 arasında olanlar ile, "3001 ve üstü olanlara oranla, gelir düzeyinden hiç memnun olmayanların finansal sıkıntıları memnun olmadığını, kararsız olduğunu ve memnun olduğunu belirtenlere oranla, 3 çocuk sahibi olanların ise 2 ve tek çocuk sahibi olanlara oranla daha yüksektir.

Yapılan çeşitli çalışmalarda da tek ebeveyn olan kadınların finansal sıkıntı yaşama risklerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Torquati, 2002; Hilton, Devall, 1997; Brenner, Fox, 1998; Brown, Moran, 1997; 2003; Middlemiss, 2003; Tran, McInnis-Dittrich, 2001; Uno *vd.*, 1998). Prawitz *vd.*, (2006) tarafından yapılan çalışmada bu oran %76 olarak bulunmuştur. Çeşitli çalışmalarda, yalnız babaların yalnız annelere oranla daha fazla gelir elde ettikleri, daha fazla birikmiş mala sahip oldukları ve yoksul olmaya daha az eğilimli oldukları görülmüştür (Amato, 2000; ASAGEM, 2011; Kitson, Morgan; 1990; Zioli-Guest, 2009;).

Casebolt ve Krysik (1997) tarafından yapılan çalışmada, yaşça büyük yalnız annelerin genç yalnız annelerden ekonomik olarak daha iyi durumda oldukları, Smock (1994: 256) tarafından yapılan çalışmada da çocuk sayısının yalnız annelerin ekonomik statüsüne olumsuz etkileri bulunduğu belirlenmiştir.

Gelir düzeyinin dolayısıyla yaşanan finansal sıkıntıların aile fonksiyonları ile ilişkili olduğu düşüncesi her zaman için kabul gören bir gerçektir. Yapılan çalışmalarda gelir düzeyi yüksek ailelerin, fiziksel ve zihinsel sağlıklarının daha iyi olduğu, daha uzun ömürlü oldukları, daha az stresli bir yaşama sahip oldukları, daha başarılı oldukları dolayısıyla fonksiyonlarının daha sağlıklı olduğu görülmektedir (Diener, Diener, 2002; Park, Turnbull, Turnbull III, 2002).

Çalışmada ailelerin finansal sıkıntıları ile genel fonksiyonları arasında ters yönlü (negatif) korelasyon olduğu görülmüştür ($p<0.01$). Bu durum finansal sıkıntı arttıkça genel fonksiyonların sağlıksızlaştığını göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bu sonuç, finansal sıkıntıların ailelerin genel fonksiyonları üzerinde etkili olduğunu açıkça göstermekte ve daha öncesinde yapılan çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Yapılan çeşitli çalışmalarda finansal sıkıntıların aileler üzerinde; aile düzensizliği, fiziksel şiddet, çocuk ihmali, faturaları ödeyememe, işini kaybetme, sık sık taşınma ve para konusunda endişe duyma gibi yaşamın güçlüklerinden kaynaklı zihinsel sağlık problemleri ve stres gibi ciddi olumsuz sonuçlara neden olduğu görülmüştür (Lempers *vd.*, 1989; Kadushin, Martin, 1981; Straus *vd.*, 1980; Torquati, 2002; Mcloyd, 1990). Ayrıca ekonomik düzey yükseldikçe ailelerin genel fonksiyonlarını daha sağlıklı olarak yerine getirdikleri de saptanmıştır (Nazlı, 1997; Duyan, 2000; Şimşek, 2009).

Cairney *vd.*, (2003) tarafından yapılan çalışmada, tek ebeveyn olan ve finansal sıkıntı yaşayan annelerin ebeveynlik sorumluluklarından bunaldıkları ve bu durumun uygun olmayan ebeveyn davranışları nedeniyle anne-çocuk ilişkisinin gelişmesine engel olabileceği bulunmuştur (Brenner, Fox, 1998).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları finansal sıkıntı üzerinde etkili olan faktörlerin yanı sıra finansal sıkıntı ve fonksiyonlar arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; ailelerin finansal sıkıntıları; ebeveynin öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir düzeyi, gelir düzeyinden memnun olma durumu ve çocuk sayısına göre farklılık göstermektedir. Ailelerin finansal sıkıntıları arttıkça genel fonksiyonları sağlıksızlaşmaktadır. Tek ebeveynli ailelerin finansal sıkıntılarının azalması ve fonksiyonlarını daha sağlıklı bir biçimde gerçekleştirmeleri amacıyla şu önerilerde bulunulabilir;

- Finansal açıdan sıkıntı yaşayan aileleri daha iyi anlayabilmek için; sıkıntının nedenlerini, sıkıntının olumsuz etkilerini, ve kontrol gibi sıkıntıyı azaltmakla ilişkili olan psikolojik faktörleri içeren araştırmalar yapılmalıdır. Bu sonuçlar finansal açıdan sıkıntı yaşayan ailelerin sıkıntılarının azaltılmasında çeşitli kurum ve kuruluşlara yardımcı olabileceği gibi, kişisel finans ve finansal refahı arttırmaya yönelik programların hazırlanmasında da yol gösterebilir.

- Tek ebeveynli aile olma ve sonrasındaki süreçte yaşanabilecek finansal sıkıntılar ve bu sıkıntılarla başa çıkma konusunda tek ebeveynli ailelere yaygın eğitim programları ve kitle iletişim araçlarından yararlanılarak eğitimler verilmeli ve danışma merkezleri açılmalıdır.

- Çalışma Hacettepe Üniversitesi ve 119 aile ile sınırlı kaldığından ailelerin tek ebeveyn olma nedeni de dikkate alınarak çok daha geniş bir örneklem üzerinde ve farklı bölgelerde tekrarlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ackerman, N.W. (1958) **The Psychodynamics of Family Life**, Oxford: Basic Books Inc.
- Alikaşifoğlu, M. (2008) "Ergenlerde Davranışsal Sorunlar", **İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi**, 63, 5-59.
- Amato, P.R. (2000) "Diversity within Single-Parent Families", in D.H. Demo, K.R. Allen, M.A. Fine (eds.), **Handbook of Family Diversity**, New York: Oxford University Press.
- Anderson, C. (2003) "The Diversity, Strengths, and Challenges of Single Parent Households", In F. Walsh (ed.), **Normal Family Processes: Crowing Diversity and Complexity**, New York: Guilford-Press.

- Andrews, E.E. (1979) **Understanding and Working with Family Units, Helping Clients with Special Concerns**, in S. Eisenberg, L.E. Patterson (ed.). Houghton Mifflin.
- Bartz, K.W., W.C. Witcher (1978) "When Father Gets Custody", **Children Today**, 7, 35.
- Bernheim, B., D. Scholz, J. Karl (1993) "Private Saving and Public Policy", **Tax Policy and the Economy**, January, 1, 38.
- Bianchi, S.M. (1995) "The Changing Demographic and Socioeconomic Characteristics of Single Parent Families", **Marriage and Family Review**, 20, 71-97.
- Brenner, V., R.A. Fox (1998) "Parental Discipline and Behavior Problems in Young Children", **The Journal of Genetic Psychology**, 159(2), 251-256.
- Brown, G.W., P.M. Moran (1997) "Single Mothers, Poverty, and Depression", **Psychological Medicine**, 27(1), 21-34.
- Bulut, I. (1990) **Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı**. Ankara: Özgüzelış Matbaası.
- Bulut, I. (1993) **Ruh Sağlığının Aile İşlevlerine Etkisi**. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Cairney, J., M. Boyle, D.R. Offord, Y. Racine (2003) "Stress, Social Support and Depression in Single and Married Mothers", **Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology**, 38, 442-449.
- Carney, S., W. Gale (1999) "Asset Accumulation among Low-Income Households", **Brookings Discussion Paper in Domestic Studies**. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Casebolt, A.N., J. Krysik (1997) "The Economic Well Being of Never and Ever Married Single Mother Families: A Cross National Comparison", **Journal of Social Service Research**, 23, 19-40.
- Danes, S.M., K.D. Rettig (1995) "Economic Adjustment Strategies of Farm Men and Women Experiencing Economic Stress", **Financial Counseling and Planning**, 6, 59-73.
- Diener, E., R.B. Diener (2002) "Will Money Increase Subjective Well-Being", **Social Indicators Research**, 57,119-169.
- Duyan, G.Ç. (2000) **Aile İşlevleri ile Ailenin Sosyal, Demografik, Ekonomik Nitelikleri ve Yaşam Döngüsü Arasındaki İlişkiler**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.

- Duyan, V. (1996) **Sağlıkta Psiko-Sosyal Boyut-Tıbbi Sosyal Hizmet**, Ankara: 72TDFO Ltd.Şti
- Epstein, N.B., L.M. Bolwin, D.S. Bishop (1983) "The McMaster Family Assesment Device", **Journal of Marital and Family Therapy**, 9(2),171-180.
- Fişek, G. (1992) "Türk Ailesinin Dinamik ve Yapısal Özellikleri Üzerine Düşünceler ve Konuya İlişkin Bir Ön Çalışma", **Aile Yazıları: Birey Kişilik ve Toplum**. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Garman, E.T., B. Sorhaindo, J. Kim, J.J. Xiao, W. Bailey, A. Prawitz (2004) "The Development of the Beta Version of the InCharge Financial Distress Scale", **Consumer Interests Annual**, 50. July 6.
www.consumerinterests.org/i4a/pages/Index.cfm?pageid=3892
- Goldberg, G.S. (1990) "The United States: Feminization of Poverty Amidst Plenty", in G.S. Goldberg, E. Kremen (eds.), **The Feminization of Poverty: Only in America?** (17- 58), New York: Greenwood Publishing Co.
- Güven, S. (1991) **Aile Yaşam Dönemlerinin ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hao, L. (1996) "Family Structure, Private Transfers, and the Economic Well-Being of Families with Children", **Social Forces**, 75(1), 269-292.
- Hilton, J., E. Devall (1997) "The Family Economic Strain Scale: Development and Evaluation of the Enstrument with Single and Two Parent Families", **Journal of Family and Economic Issues**, 18(3).
- Ihinger-Tallman, M. (1986) "Member Adjustment in Single Parent Families: Theory Building", **Family Relations**, 35(1), 215-221.
- Kadushin, A., J.A. Martin (1981) **Child Abuse: An Interactional Event**, New York: Columbia University Press.
- Keshet, H.F., K.M. Rosenthal (1978) "Single Parent Families: A New Study", **Children Today**, 7, 13-17.
- Kitson, G.C., L.A. Morgan (1990) "The Multiple Consequences of Divorce", **Journal of Marriage and the Family**, 52, 913-24.
- Lee, M.Y., K.C. Law, K.K. Tam (1999) "Parenthood and Life Satisfaction: A Comparison of Single and Dual Parent Families in Hong Kong", **International Social Work**, 42, 139-162.

- Lempers, J.D., D. Clark-Lempers, R.L. Simons (1989) "Economic Hardship, Parenting, and Distress in Adolescence", **Child Development**, 60, 25-39.
- Lino, M. (1995) "The Economics of Single Parenthood: Past Research and Future Directions", **Marriage and Family Review**, 20, 99-114.
- Lokshin, M., B.M. Popkin (1999) "Emerging Underclass in Russia: Income Dynamics, 1992-1996", **Journal of Economic Development and Cultural Change**, 47(4), 803-829.
- Mcloyd, V. (1990) "The Impact of Economic Hardship on Black Families and Children: Psychological Distress, Parenting and Socioemotional Development", **Child Development**, 61, 311-346.
- Mendes, H.A. (1976) "Single Fathers", **Family Coordinator**, 25, 439-444.
- Middlemiss, W. (2003) "Poverty, Stress, and Support: Patterns of Parenting Behaviour Among Lower Income Black and Lower Income White Mothers", **Infant and Child Development**, 12, 293-300.
- Mills, R.J., H.G. Grasmick, C.S. Morgan, D.A. Wenk (1992) "The Effects of Gender, Family Satisfaction, and Economic Strain on Psychological Well-Being", **Family Relations**, 41, 440-445.
- Nazlı, Ş. (1997) **Aile Fonksiyonlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi**. Gazi Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Norton, J., C. Glick (1986) "One Parent Families: A Social and Economic Profile", **National Council on Family Relations**, 35, 9-17.
- Nye, I.F., F.M. Berardo (1973) **The Family its Structure and Interaction**, New York: The MacMillan Comp.
- O'Neill, B., B. Sorhaindo, A. Prawitz, J. Kim, E.T. Garman (2006) "Financial Distress: Definition, Effects, and Measurement", **Consumer Interests Annual**, 52, 1-8.
- Ogburn, W.F. (1963) **Changing Functions of the Family, Selected Studies In Marriage and The Family**, New York: Rinehart and Winston Inc.
- Oliver, M.L., T.M. Shapiro (1995) **Black Wealth/White Wealth: A New Perspective on Racial Inequality**, New York: Routledge.
- Park, J., A.P. Turnbull, H.R. Turnbull III (2002) "Impacts of Poverty on Quality of Life in Families of Children With Disabilities", **Exceptional Children**, 68(2), 151-170.

- Pearlin, L.I., C. Schooler (1978) "The Structure of Coping", **Journal of Health and Social Behavior**, 19, 2-21.
- Prawitz, A.D., T.E. Garman, B. Sorhaindo, B. O'Neill, J. Kim, P. Drentea (2006) "The InCharge Financial Distress/Financial Well-Being Scale: Development, Administration, and Score Interpretation", **Financial Counseling and Planning**, 17(1), 34-50.
- Rubin, L.B. (1994) **Families on the Faultline**. New York: Harper Collins.
- Sanik, M.M., T. Mauldin (1986) "Single versus Two Parent Families: A Comparison of Mothers' Time", **Family Relations**, 35, 53-56.
- Schmidt, L. (2004) "Gender, Marriage, and Asset Accumulation in the United States". Paper presented at the Workshop on Women and the Distribution of Wealth, **Yale Center for International and Area Studies**, November, 12-13.
- Şentürk, Ü. (2006) **Parçalanmış Aile Çocuk İlişkinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler (Malatya Uygulaması)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Serin, N., S. Öztürk (2007) "Anne-Babası Boşanmış 9-13 Yaşlarındaki Çocuklar ile Aynı Yaş Grubundaki Anne-Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı ve Kaygı Düzeyleri", **Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, 8(2), 117-128.
- Şimşek, H.B. (2009) "Ankara'nın Farklı Sosyo-Ekonomik Bölgelerinde Yaşayan Aile Bireylerinin Aile İlişkilerini Algılama Durumları", **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, 25, 8-26.
- Şirvanlı D. (2003) "The Impact of Interparental Divorce on Adult Attachment Styles and Perceived Parenting Styles of Adolescents: Study in Turkey", **Journal of Divorce and Remarriage**, 40, 129-149.
- Şirvanlı, D. (1999) "Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri II: Sosyal Destek", **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**, 6(2), 83-88.
- Smock, P. (1994) "Gender and the Short-Run Economic Consequences of Marital Disruption", **Social Forces**, 73, 243-262.
- Straus, M.A., R.J. Gelles, S.K Steinmetz (1980) **Behind Closed Doors: Violence in the American Family**. Garden City, NY: Anchor Press, IDoubleday.
- T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) (2011) **Tek Ebeveynli Aileler Araştırması**, Ankara: Makromedya.

- Toksoy, Ş.E. (2005) **Liseli Ergenler Üzerinde Ebeveyn Ölümünün Psikososyal Etkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Torquati, J.C. (2002) "Personal and Social Resources as Predictors of Parenting in Homeless Families", **Journal of Family Issues**, 23(4), 463-485.
- Townley, K.F., M.E. Edmonson, P.S. Meszaros (1991) "Self Sufficiency for Single Parent Families: An Integrated Approach", **Journal of Home Economics**, 83, 16-69.
- Tran, T.V., K. McInnis-Dittrich (2001) "Social Support, Stress, and Psychological Distress Among Single Mothers", **Race, Gender & Class**, 7(4), 121-138.
- TÜİK (2012) **Boşanma İstatistikleri**. June 5. <http://www.tuik.gov.tr/>
- Uno, D., P. Florsheim, B.N. Uchino (1998) "Psychosocial Mechanisms Underlying Quality of Parenting Among Mexican-American and White Adolescent Mothers", **Journal of Youth and Adolescence**, 27(5), 585-605.
- Voydanoff, P. (1984) "Economic Distress and Families", **Journal of Family Issues**, 5, 273-288.
- Winchester, H.P.M. (1990) "Women and Children Last: The Poverty and Marginalization of One Parent Families", **Transactions of the Institute of British Geographers, New Series**, 15(1), 70-86.
- Wolff, E. (2001) "Recent Trends in Wealth Ownership", in T. Shapiro & E. Wolff (eds.), **Benefits and Mechanisms For Spreading Asset Ownership in United States**, New York: Russel Sage Foundation.
- Yıldız, S.A. (2004) "Çocuk, Ölüm ve Kayıp", **Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 11, 125-144.
- Yılmaz, A. (1998) "Tek Ebeveynli ve İki Ebeveynli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Kendilik İmgesi", **Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi**, 5(3), 142-150.
- Ziol-Guest, K.M. (2009) **A Single Father's Shopping Bag, Purchasing Decisions in Single-Father Families**, New York: Institute for Children and Poverty.